

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΜΟΥ ΠΑΣΧΩΝ

ΥΠΟ

Ν. Ι. Δ.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἤμην ἤδη εἰς τὴν νέαν μου κατοικίαν. Καί τοι ὀλίγιστος ὁ χρόνος, οὐχ ἦττον ἐπεμηκύνετο εἰς ἀτελευτήτους ἡμέρας, ἐξ ὧν ἐκάστη μοι ἀπέφερεν ὄνειροπολήσεις καὶ ἐλπίδας ὀλοκλήρου βίου.

Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἠκτινοβόλει ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ μικροῦ καὶ κομποῦ μου οἰκήματος, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω, τῆς ὑαλίνης, τὸ ἐκ πορσελλάνης ιδιόσημόν μου, δεικνύον τὴν κατοικίαν ἱατροῦ· πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἐπρόσμενον ἐν τῷ διὰ σκιερῶν παραπετασμάτων καὶ κλιντήρων κεκοσμημένῳ μικρῷ μου τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῆς ἐξετάσεως, δωματίῳ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς μέλλοντας νὰ ἔλθωσιν ἵνα ζητήσωσι τὴν συμβουλὴν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ἱατροῦ Μὰξ Ἐρχάρδ. Ἡ κατοικία μου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἔμενε κενή· τὸ τοιοῦτον δὲν μὲ ἐξέπληττε καθ' ὀλοκληρίαν, καθ' ὅσον ἡ συνοικία ἔπρεπε κατ' ἀρχὰς νὰ λάβῃ γνῶσιν, ὅτι ἐδῶ τόσον πλησίον ἡδύνατο νὰ εὑρῇ πάντοτε ἱατρικὴν βοήθειαν καὶ καλὴν συμβουλὴν· ἐὰν δὲ κατῴρθουν νὰ θεραπεύσω τελείως καὶ τοὺς πρώτους μου ἀσθενεῖς, τότε τὸ πρᾶγμα θὰ ἐλάμβανεν ἄλλοιαν μορφήν. Τότε, ἐὰν ἡ ἐν τῇ γειτονίᾳ φήμῃ μου ταχέως διεσπαλίζετο, καὶ ἐὰν δι' ἐνὸς μικροῦ καὶ κομποῦ ὀχήματος μετὰ φαίου ἵππου καὶ καλοενδεδυμένου ἀμαξηλάτου διέτρεχον τὰς κυριώτερας ὁδοὺς, τότε, ὦ! τότε... —Τοιαῦται τινες σκέψεις μὲ ἐβασάνιζον πάντοτε, αἵτινες καὶ ἐδέσποζον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁπότε συγχρόνως ἀνεμνήσθην καὶ τῆς ἐξαδέλφης μου Μαρίας, ἧτις, ὡς σύζυγος ἱατροῦ, θὰ ἦτο ἡ μᾶλλον χαρίεσσα ἢν δύναται τις νὰ φαντασθῇ. Ἠγάπων τῷ ὄντι τὴν ξανθὴν μου ἐξαδέλφην. Ὡς παῖς παρέσχον αὐτῇ ἀπάσας τὰς ἱποτικὰς ἐκδουλεύσεις ἃς ἐπεθύμει, παίζοντες κατ' οἶκον ἢ εἰς τὸν κῆπον· ὡς δευτεροετῆς μαθητῆς τῇ ἀφιέρωσα τὸ πρῶτον μου ποίημα, ὡς πρωτοετῆς δὲ τὴν βαρύτονον φωνήν μου, ᾄδων συχνά, «τὰ ξανθὰ τῆς κόρης μαλακία». Ἐπιστρέψας κατ' οἶκον μετὰ τὰς πρώτας μου ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις εὗρον τὴν ἀγαπητὴν μου ἐξαδέλφην μεγαλειτέραν καὶ ἔτι ὠραιότεραν. Τοὺς δι' αὐτὴν πρώτους παλμούς τῆς καρδίας μου δὲν ἐτόλμων δυστυχῶς νὰ ἐκφράσω, καὶ τοι ἐγνώριζον πόσον τὸ ἄσχημά μου ἦτο εἰς αὐτὴν ἀγαπητόν.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ χρόνος παρήλθεν ἐντελῶς· ἡργάσθην ὅσον ἡδυνήθην ἐμβριθέστερον ἵνα ἐξέλθω νικητῆς τῆς πολυμόχθου μάχης τῶν ἐξετάσεων. Πρὸς τοῦτο δ' ἐφανταζόμην ὅτι καὶ οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοὶ τῆς Μαρίας μου, δι' οὓς ὤφειλον περισσότερον τῶν λοιπῶν φροντίδων μου νὰ σκέπτωμαι, συνετέλεσαν κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν εὐτυχῇ ἐπιτυχίαν τῆς ὅλης σπουδῆς μου.

Ἐπανακάμψαντα τότε εἰς τὴν πατρίδα μου, ἡ προσφιλὴς μου ἐξαδέλφη μὲ ἐχαίρετα πάντοτε σιγηλῶς: «Κύριε Ἰατρέ Ἐρ-

χάρδ», ἐγὼ δὲ βλέπων αὐτὴν βαθέως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπῆντων ἔτι σιγηλότερον: «Κυρία Ἰατροῦ Ἐρχάρδ». Λάμπουσα ἐρυθρότης διεχέετο ἐπὶ τῆς μικρᾶς αὐτῆς μορφῆς, καὶ ἀπεσύρετο μετὰ σπουδῆς ἐκ τοῦ παραθύρου.

Κατὰ τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας εἶχον ἐνίοτε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράζω εἰς τὴν Μαρίαν πολλὰς ὄνειροπολήσεις, ἃς ἀφθόνως ὁ νέος ἱατρὸς ἐπιδαφιλεῖ ἐν τῇ κενῇ αὐτοῦ κατοικίᾳ, οὐδέποτε ὅμως ἐτόλμησα νὰ ἐκφράσω πρὸς αὐτὴν τὸ διὰ μέλλουσας σύζυγόν μου ἀποβλέπον ὄνειρόν μου. Ὑπῆρχεν εἰς τοὺς κυανοὺς ὀφθαλμούς τῆς ἀγαπητῆς μου, ἐκφρασίς τις ἀποσποβούσα τὴν ὁμολογίαν, ἣτις περιεδινεῖτο πάντοτε ἐπὶ τῶν χειλέων μου. Οὐχὶ διότι ἀμφέβαλλον περὶ τούτου, καθ' ὅσον ὁ ἔρωσ αὐτῆς εἰς ἐμὲ ἀποκλειστικῶς ἀνήκεν, ἀλλὰ τὰ βλέμματα αὐτῆς ἐξέφραζον δισταγμόν τινα καὶ ἑλλειψιν ἐμπιστοσύνης περὶ τῆς ἱατρικῆς μου ικανότητος, καὶ τοῦτο ἐπεριόριζε τὴν ὑπεροφίαν μου, καὶ μὲ ἠνάγκαζε νὰ σιγῶ καὶ ν' ἀναμένω τὸν καιρὸν καθ' ὃν τέλος ἐπιτυχία τις περὶ τῆς πρώτης καὶ ὅλως αὐτοτελοῦς ἱατρικῆς μου δραστηριότητος, ἤθελε προκαλέσει τὴν πλήρη συναίνεσιν καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τοῦ ἐπαγγέλματός μου εἰς τὴν Μαρίαν.

Βεθυτισμένος εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς σκέψεις ἐν τῷ γραφεῖῳ μου συννεφῶδη τινα τοῦ Νοεμβρίου ἡμέραν, ἤκουσα τὸν ἦχον αἴφνης τοῦ θυραίου κώδωνος σημαίνοντα τὴν ἔλευσιν ἐπισκέπτου. Ἐσπευσα πάραυτα νὰ ἀνοίξω τὴν θύραν, ἀναγκασθεὶς ν' ἀναπληρώσω τὸν μικρόν μου ὑπὲρέτην, ὃν εἶχον ἐξαποστείλει εἰς τὴν ἀγοράν.

Ὁμολογῶ ὅτι καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τῶν ὀλίγων βημάτων ἅτινα ἐχρειάσθην ἵνα ἀνοίξω τὴν θύραν, κατεκλύσθην πάλιν ὑπὸ ἀληθοῦς πλημμύρας σκέψεων... Ὁ ἐπισκέπτης ἀναμφιβόλως ἐζήτει τὴν βοήθειάν μου· ἐπρόκειτο περὶ ἀσθενοῦς ὑψηλὴν τῷ ὄντι κατέχοντος θέσιν, περὶ ἀδράς ἀνταμοιβῆς, περὶ δόξης, —καὶ πάλιν ἀνεμνησκόμενη τῆς Μαρίας μου ὡς μελλούσης συζύγου μου.

Ἡ ἡμέρα κλίνουσα εἰς τὴν δύσιν τῆς ἦτο ὀμιχλώδης καὶ εἰς ἄκρον μελαγχολικὴ· Ἦνοιξα τὴν θύραν· γυνὴ πενιχρῶς ἐνδεδυμένη ἐφάνη πρὸ ἐμοῦ, ἐκ τῆς λιποσάρκου καὶ μαύρης ἐκ τῆς ἀνθρακοκόνεως μορφῆς τῆς ὁποίας οἱ δύο μεγάλοι καὶ μελανοὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ μὲ προσέβλεψαν ἱκετευτικῶς: «Κύριε ἱατρέ», ἔλεγεν ἡ γυνὴ μετὰ διακεκομμένης φωνῆς, «Κύριε ἱατρέ, εὐσπλαγχνισθῆτέ με, ἡ μικρά μου Μαρία εἶναι πολὺ ἀσθενής».

Τὸ ὄνομα τοῦτο διέχυσεν ἐν ἐμοὶ ἱκανὴν χαράν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῆς γυναικὸς, ἀπαθροῦσης καθ' ὀλοκληρίαν πρὸς τὰς ὄνειροπολήσεις μου. «Ποία εἴσθε; ποῖος σᾶς ἔστειλε πρὸς ἐμέ;» ἠρώτησα. — «Κανεῖς δὲν μὲ ἔστειλε», ἀπῆντησεν ἡ γυνὴ ἀμέσως καὶ σιγηλῶς. «Κύριε ἱατρέ, σᾶς παρακαλῶ πολὺ ἀκούσατέ με. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' κουθαλῶ κάρβουνα εἰς ἓνα σπῆτι γειτονικόν. Ἐγὼ κάθουμαι ἐδῶ ἀπέναντι εἰς τὴν αὐλήν. Τὸ παιδί μου εἶναι ἀπὸ χθὲς ἄρρωστο, καὶ τῶρα ὅπου ἐπῆγα μιὰ στιγμὴ νὰ τὸ δῶ βιαστικά, τὸ νῦρα

χειρότερα». Καὶ ἐσπόμενε διὰ τῶν μαύρων αὐτῆς χειρῶν τὸ πρόσωπόν της ὅπερ ἐπρόδιδεν ἀρκετοὺς ὀχέτους καταρρευσάντων δακρύων. «Ἐπρεπε», ἐπιπόνως ὀλολύξασα, «νὰ ὑπάγω εἰς τὸν ἰατρὸν τῶν πτωχῶν—, ἀλλ' ὁ ὑπὲρ τῆς σῆς, Κύριε ἰατρεῖ, εἶναι παιδί τοῦ παπουτσοῦ τῆς αὐλῆς μας, καὶ ἔχει εἰπεῖ εἰς ὅλους μας ὅτι εἴθε ἕνας καλὸς ἄνθρωπος, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ πολὺ νὰ βοηθήσετε τὸ μικρὸ μου τὸ κορίτσι».

Ἐχει καλῶς, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τὴν γυναῖκα· εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα ἐγὼ ὅστις γνωρίζω τὸ καθήκον μου καλῶς. Ἐξῆλθον μετὰ τῆς γυναικὸς, ἀφοῦ μετὰ σοδαρότητος μεγάλῃς, δι' ἣν καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐξεπλάγην ἔλαβον μετ' ἐμοῦ τὰ ἀναγκαῖα χεῖρας γινὰ ἐργαλεῖα.

Ἐπροχώρουν πρὸς τὸ βάθος τῆς ὁδοῦ, εἰσῆλθον εἰς μεγάλην τινα αὐλὴν ὅπισθεν τῶν οἰκιῶν εὐρισκομένην, τῆς γυναικὸς πάντοτε προπορευομένης, καὶ ἀνῆλθον τὰς βαθυτάτας τοῦ πέμπτου πατώματος, αἵτινες ὁλονέν καθίσταντο σκοτεινότεραι καὶ κρημνωδέστεραι. Τέλος ἔστημεν πρὸ σεσαθρωμένης καὶ κακῶς κλειομένης θύρας, καὶ εἰσῆλθον ἐντὸς ἐνὸς δωματίου ἔχοντος ἐπικλινῆ ὀροφὴν, καὶ ἐν μικρὸν παράθυρον· ἐκεῖ λοιπὸν ἔκειτο ἐπὶ πενιχρᾷ ἀλλὰ καθαροτάτῃ κλίνῃ δεκατετράμηνον περίπου παιδίον, ἀπαθὲς ἔχον τὸ βλέμμα, πυρέσσον καὶ παραληρῶν.

Ἡ γυνὴ γονυπετήσασα πλησίον τῆς κλίνης ἀνέκραξεν ὀλοφυρομένη· «Δὲν μὲ ἀναγνωρίζει πλεόν».

Τὸ παιδίον ἔβηκε γοερῶς· ἔπασχεν ἐκ διφθερίτιδος βαρυτάτης... Ἀπέσπασα φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου, καὶ ἔγραψα τὴν πρώτην μου συνταγὴν ὡς τέλειος ἰατρός. — Ἀμέσως εἰς τὸ πλησιέστερον φαρμακεῖον, εἶπον.

Ἡ γυνὴ μὲ προσέβλεψεν μετ' ἀμυχανίας. — Δύναμαι νὰ τὴν ὑπάγω εἰς τὸ Φαρμακεῖον τοῦ Βασιλικοῦ δρόμου; ἠρώτησε.

— Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, ἐφώνησα, ἐδῶ εἶναι μεγάλη ἀνάγκη, διατὶ θέλεις νὰ ὑπάγῃς εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον; Ἐρωτήσας σφόδρα, καὶ τοὶ μελανὴ ἐκ τῆς ἀνθρακόνεως. — Νομίζω ἔλεγε ψελλίζουσα, ὅτι εἰς τὸ Φαρμακεῖον τοῦ Ἀετοῦ τοῦ Βασιλικοῦ δρόμου μὲ γνωρίζουσιν ἴσως, ἐπειδὴ κουβαλῶ καὶ ἐκεῖ κάρβουνα, καὶ ἴσως μοῦ δώσουν τὰ γιαντικὰ—δὲν ἔχω χρήματα. Καὶ ἐν δάκρυον ἔρρευεν ἐπὶ τῆς συνταγῆς ἣν ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς της.

— Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι οἵτινες δὲν δύνανται νὰ πληρώσωσι οὔτε ἰατρὸν οὔτε φάρμακα, ἐτονόμισα ὀργίλως, μὴ ἀκούμενος ὅμως. Ἴδου λάβε χρήματα καὶ τρέξε ἀμέσως.

Ἡ γυνὴ ἀσπασθεῖσα τὴν χεῖρά τοῦ τέκνου της, εἶτα δὲ καὶ τὴν ἰδικήν μου, πρὶν ἢ δυνθῆναι νὰ ἐμποδίσω αὐτὴν ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ.

Καθίσας ἐπὶ τινος δίφρου περιεσκόπουν τὰ ἐν τῷ δωματίῳ. Ἐν ἀνάκλιντρον ἀκαθάρτον καὶ σεσαθρωμένον, ἀκατέργαστόν τι κιβώτιον, πεπαλαιωμένη τράπεζα, εὐτελῆ τινα μαγειρικὰ σκεύη ἐπὶ τῆς χθαμαλῆς καὶ ψυχρᾷ θερμάστρας, ἀναπληρώσεως τὴν θέσιν ἐστίας, ἐν κατατετριμμένον καὶ μάλλινον ἐν-

δυμα, ἀνηρητημένον ἐπὶ τοῦ τοίχου, μετὰ μικροῦ τινος παιδικοῦ ἐνδύματος καὶ ἐνὸς μικροῦ πύλου, περιδεδεμένου διὰ κυανῆς ταινίας δακτυλίου πάχους, μία μεμαραμένη μυρσίνη τοποθετημένη ἐπὶ σανιδίου πλησίον τοῦ παραθύρου, ἐν γερᾶνιον ἐρυθρὸν καὶ ἀνθηρὸν, καὶ βιβλίον τι ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων χρυσιζούσης τομῆς, ἅπαντα ταῦτα ἦσαν ὅσα ἡ κατοικία αὕτη περιεῖχε.

Ἐσυρα τὸ κάθισμά μου πλησίον τῆς μικρᾷς ἀσθενοῦς. Τὸ παιδίον προφανῶς διετηρεῖτο καλῶς· τὰ μικρά του μέλη ἦσαν στρογγύλα καὶ χαρίεντα, ἡ χρυσὴ του κόμη μαλακὴ καὶ οὐλῃ. Ἡ μικρὰ ἔπασχε δεινῶς· οὐδεμίαν εἶχε συνείδησιν, οἱ δὲ κυανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠτένιζον ἀσκαρδαμικτῶς εἰς μακρὰν καὶ ἄγνωστον ἀπόστασιν. Τὸ δωματίον ἦτο ψυχρὸν, ἐπροχώρησα πρὸς τὴν θερμάστραν καὶ εὗρον μόνον ὀλίγα σχιδία ξύλων ἅτινα δὲν ἐπῆρουν ἵνα δι' αὐτῶν ἀνάψω πυρὰν· ἐκαθήμην οὕτω πλανῶν τὰ βλέμματά μου εἰς τὸν χώρον αὐτὸν τῆς πενίας, καὶ ἀναμένων τὴν ἐπάνοδον τῆς γυναικὸς μετὰ τοῦ φαρμάκου. Γυνὴ πτωχή, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, καὶ τοὶ βανύσως ἐργαζομένη εἰς τὴν μεταφορὰν ἀνθρώπων ἐκ τῶν ὁδῶν, ἐνῷ τὸ τέκνον αὐτῆς εὐρίσκεται ἐν στερήσεσι καὶ ἀσθενείᾳ, οὐχ ἦττον τὸ ἀγαπᾷ τρυφερώτατα.

Δυστυχῶς ἡ ἰδέα μου ὅτι δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ σώσω τὸ παιδίον εἶχεν ὑπερσχύσει· εἴτε διότι προσεκλήθην βραδέως, εἴτε διότι δὲν ἤμην ἀρκετὰ τολμηρὸς εἰς δραστηρίους καὶ τελευταίας ἀποπειράς ἵνα τὸ ἀποσπάσω ἐκ τοῦ θανάτου. Τὸ τοιοῦτον λίαν μὲ συνεκίνησεν. Ἀνυπομονῶν ἐκ τῆς βραδύτητος τῆς γυναικὸς ἐσκήρτησα πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἠκρόαμην τῶν βημάτων αὐτῆς.

Ἦρχετο ἐπὶ τέλους· εἰς τὰ πλήρη μομφῆς βλέμματά μου, ἀπῆντησε σαυτῇ ταπεινοπρεπῶς· «Ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸ Φαρμακεῖον. Καὶ ἔπειτα ἄνθρωποι καθὼς ἐγὼ δὲν ἤμπορουν νὰ σπρώχνουν».

Ἐπὶ μίαν ὥραν ἡ κατάστασις τῆς μικρᾷς ἀσθενοῦς ἦτο ἡ αὕτη. Οὐδὲν εἶχε βοηθήσει, τὸ δὲ ἀναγραφέν φάρμακον δὲν ἡδύνατο νὰ καταπῇ ἡ μικρὰ Μαρίκα. Οὐδόλως ἐπίσης ἐβοήθησεν, ὅτε μετὰ συντετριμμένης καρδίας ἀλλ' ἀσφαλοῦς χειρὸς ἔθεσα τὸ μαχαίριον εἰς τὸν μικρὸν λαιμὸν πρὸς σωτηρίαν της· τὸ ξανθὸν παιδίον ἐτελεύτησεν, ἐκπνεῦσαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὑπὸ ἄλγους ψυχικοῦ ἀκίνητου μητρὸς του.

Ἡ γυνὴ ἀνέβλεψεν αἰφνης ἐντρομος· ἐν δάκρυον εἶχε πέσει ἐπὶ τῆς χειρὸς της,.... καὶ ὅμως δὲν εἶχε κλαύσει.

— «Σεῖς, Κύριε ἰατρεῖ, κλαίετε;» εἶπε πρῶτος· «μὴ κλαίετε, θὰ παρασταθῇτε ἀκόμη εἰς πολλὰ κρεβάτια ἀρρώστων καθὼς ἐδῶ, ὅπου ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ βοηθήσῃ». — Καὶ ἀκίνητος προσέβλεπεν ἐπὶ τοῦ μακροῦ πατώματος. «Τὸ ἀγαποῦσα πολὺ, καὶ ἐφρόντιζα διὰ τὸ παιδί μου ὅτι ἤμποροῦσα μὲ τὴν φτώχειαν μου νὰ κάμω. Ὅταν ἐπέστρεφα εἰς τὸ σπῆτι ἀπὸ τὴν βρωμερὰν ἐργασίαν μου, τὸ εὕρισκον πάντοτε πολὺ ὠραῖον καὶ πολὺ τρυφερόν, καὶ ἐκάθητο πολλὰς ὥρας εἰς τὸ

κρεβάτι χωρίς να παίζει πολύ, και έγελοῦσεν ἀπὸ χαρὰν ὅταν ἐπέστρεφα εἰς τὸ σπῆτι. Ὁ Θεὸς μου τὸ ἐπῆρε, ἐπειδὴ τὸ ἀγάπησε περισσότερον ἀπὸ ἐμένα, ἀλλὰ τώρα γιὰ μένα θὰ εἶναι μεγάλη μοναξιά».

Ἐθλίψα τὴν χεῖρα τῆς γυναικὸς, μὴ δυνάμενος ἐκ τῆς συγκινήσεως νὰ ὁμιλήσω, ἔθεσα ὀλίγα χρήματα ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἐξῆλθον σιωπηλῶς. Ἐπιστρέψας οἶκαδε ἐξήγαγον τὴν θήκην τῶν ἐργαλείων μου, καὶ ἐκάθησα συντετριμμένος τὴν καρδίαν· δὲν ἐπεθύμουν νὰ δειπνήσω, κατεκλίθην ἐλπίζων νὰ κοιμηθῶ. Οὐ μόνον αἱ ἐντυπώσεις τοῦ σκοτεινοῦ δωματίου, τοῦ ἀποθανόντος παιδίου, καὶ τῆς ταπεινότητος καὶ ἀφοσιωμένης γυναικὸς, δὲν μὲ ἀφήκαν νὰ κοιμηθῶ, ἀλλὰ καὶ ἡ κατατρυχουσα με ἀνία, ἀναλογιζόμενον τὴν θέσιν μου ἀπέναντι τοῦ πρὸ ὀλίγου ζώντος τέκνου. Ὁ πρῶτός μου πάσχων! Ἀνεστῆναξά μόνον βαθέως, ἀναλογισθεὶς τοὺς λόγους τῆς πτωχῆς γυναικὸς. «Μὴ κλαίετε, κύριε ἰατρί, θὰ παρασταθῇτε ἀκόμη εἰς πολλὰ κρεβάτια ἀρρώστων καθὼς ἐδῶ, ὅπου ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ βοηθήσῃ».

Προσεκλήθην πολὺ βραδέως δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ σώσω τὸ παιδίον. «Νὰ παρασταθῶ εἰς πολλὰ κρεβάτια ἀρρώστων καθὼς ἐδῶ!» — Ἐκρυψά τὸ πρόσωπόν μου ἐν τῇ προσκεφαλίᾳ. Διῆλθον νύκτα τρομεράν. Αἱ ἐνοχλητικαὶ καὶ ἀνήσυχοι σκέψεις μου οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχον μὲ τὰ εὐνοϊκὰ ἐκεῖνα ὄνειρα, ὑφ' ὧν βαυκαλιζόμενος ἄλλοτε κατ' ὕπαρ καὶ κατ' ὄναρ ἐθεώρουν ἐμαυτὸν πολὺ εὐτυχῇ.

Τὴν ἐπιούσαν λίαν πρῶτὴ μὲ ἐπεσκέφθη παλαιὸς τις τοῦ Πανεπιστημίου φίλος μου, ὅστις ταξιδεύων μὲ ἀνεζήτησεν ἵνα ἐπισκεφθῶμεν ὁμοῦ τὴν πόλιν. Μὲ ὠδήγησεν εἰς τὰς πολυανθρώπους ὁδοὺς, εἰς τὰ διάφορα Μουσεῖα, καὶ εἰς τὰ παντοειδῆ ξενοδοχεῖα· ἠναγκάσθη ὁμῶς νὰ μοὶ ἐκφράσῃ τὰ παράπονά του διὰ τὴν σιωπηρότητά μου. Ἐπροφασίσθη ὅτι ἐπάσχον κεφαλαλγίαν, ἵνα ἀποφύγῃ τὰς ἐπεξηγήσεις, καὶ τέλος ὤφειλον νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἐσπέρας καὶ τὸ θέατρον. Κεκμηκὼς καὶ ἐξησθηνημένος μετέβαινον μόνος εἰς τὴν κατοικίαν μου. Διερχόμενος πρὸ τοῦ παραθύρου φωταυγοῦς τινος ἀνθρωπώτου, εἰσῆλθον καὶ ἠγόρασά ἐξαισίαν λευκὴν καμέλιαν, καὶ ἠδέως εὐωδιάζοντα ἴα. Ἀνῆλθον τὰς βαθμίδας τοῦ πέμπτου πατώματος τῆς κατοικίας τῆς πτωχῆς γυναικὸς, εὗρον ἀνοιχτὸν τὸ εἰς τὴν ὀροφὴν δωματίον, ὅπερ ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς, εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ πενιχροῦ αὐτοῦ χώρου εὕρισκετο μικρὰ τις σορὸς, ἐνθα ἔκειτο τὸ παιδίον διὰ λευκοῦ ἐπενδύτου περιβεβλημένον. Ἡ ἐκ τοῦ πύλου ταινία κατηναλώθη εἰς δύο μικροὺς βρόχους, ἐπὶ τῶν ξανθῶν τριχῶν εὕρισκετο μικρὸς ἐκ μυρσίνης στέφανος τὰ δὲ ἄνθη τοῦ γερανίου ἦσαν διεσπαρμένα ἐπὶ τοῦ παιδίου πρὸς τοῦτοις μία λυχνία ἴστατο ἐπὶ τῆς τραπέζης, πλησίον δ' αὐτῆς ἐν ὑμολόγιον.

Ἐθεσα τὴν λευκὴν καμέλιαν εἰς τὴν μικρὰν καὶ ἀκίνητον χεῖρα, τὴν δ' ἐξ ὧν μικρὰν δέσμην ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς μικρᾶς φιλύπνου· εἶτα προσβλέψας κατὰ συγκυρίαν ἐπὶ τοῦ ἡνωγμένου βιβλίου ἀνέγνω. «Ἐπιθυμῶ ν' ἀπέλθω τοῦ κόσμου

τούτου», ἦτο παλαιὸν ἄσμα ὅπερ ἔμαθον εἰς τὸ σχολεῖον καὶ σχεδὸν εἶχον λησμονήσει. Ἐθεσα μακρὰν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ἀφίει στεναγμόν· αἱ λέξεις τοῦ ἄσματος, ἡ συγκινητικὴ σιγή, καὶ τὸ ἐν γαλήνῃ ἀναπαυόμενον παιδίον, μοῦ ἐπέζον τὴν καρδίαν. Ἐπέστρεψα κατ' οἶκον ἀφοῦ προηγουμένως ἐπληροφόρηθην περὶ τῆς κηδείας.

Τὴν πρωῒαν τῆς ἐπιούσης ἐπρόσμενον ἐκ τῆς αὐλῆς τὴν ἐξοδὸν τῆς σοροῦ. Εἰς ἀνὴρ ἔφερε ταύτην ἐπὶ τῶν χειρῶν του, ἡκολούθει δ' ἡ μήτηρ ἑνδακρὺς, τὴν ῥυπαρὰν αὐτῆς ἐνδυμασίαν περιβεβλημένη. Μοὶ ἐθλίψε τὴν χεῖρα μετὰ εὐγνώμονος βλέμματος, ἰδοῦσα ὅτι προσετέθη καὶ ἐγὼ εἰς τὴν μικρὰν συνοδείαν. Ὁ δρόμος δὲν ἦτο μακρὸς, αἱ ὁδοὶ ἦσαν σχεδὸν κεναὶ ἀνθρώπων, ὁ δὲ ἀὴρ ἤρεμος, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ.

Ὅτε ἠνοιχθῇ ἡ κιγκλιδωτὴ θύρα τοῦ κοιμητηρίου, ἡ δύστηνος μήτηρ κλαίονσα πλειότερον, ἐκλινε τὴν κεφαλὴν, ἐπὶ δὲ τοῦ χαινόντος λάκκου ἴστατο νεαρὸς ἱερεὺς. «Ἀνέλαβον μοι· ῥέως εἰς ὅλους τοὺς ἐδῶ κοιμωμένους τῆς ἐνορίας μου νὰ προσφωνῶ τὸν τελευταῖον χαιρετισμόν», ἔλεγε σιωπηλῶς. «Ἀπελθε εἰς αἰωνίαν ἡσυχίαν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ».

«Τὸ γνωρίζω, τὸ γνωρίζω», ὠλόλυξεν ἡ γυνή, καὶ ἐκλινε τὸ κάτωχρον αὐτῆς πρόσωπον ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ νεαροῦ ἱερέως.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας μετέβην εἰς τοὺς συγγενεῖς μου· εὗρον δὲ μόνον τὴν ἐξαδέλφην μου Μαρίαν. Ἐκαθήσαμεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου φωτιζόμενοι ὑπὸ τῆς σελήνης, ὁπότε ἤρχισα νὰ διηγῶμαι αὐτῇ ὅ,τι μοὶ συνέβη εἰς τὸν πρῶτόν μου πάσχοντα, καὶ τί ἐδιδάχθην ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου. Ἡ Μαρία οὐδὲν μοὶ ἔλεγεν, καὶ σιγῶσα ἤκουε τὴν διήγησίν μου ὅτε αἴφνης περιπτύξασά με προσήλωσεν ἐπ' ἐμοῦ τοὺς ὕγρους ὀφθαλμούς της. «Ἰδοὺ Μάξ, ἥδη γνωρίζεις καὶ σὺ ὁ ἴδιος τὴν ἐν τῷ ἐπαγγέλματί σου ἔλλειψιν, καὶ ὅτι ἡ συναίσθησις αὕτη ἐπῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸν πρῶτον πάσχοντα. Τώρα πιστεύω ὅτι θὰ γείνης σπουδαῖος ἰατρός καὶ ὅτι θὰ ἐξασκῇς τὸ ἐπάγγελμα σου μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας».

Ἡσπάσθη τὴν ἀγαπητὴν μου Μαρίαν. «Τώρα δὲ τί φρονεῖς; ἐπιθυμεῖς νὰ γείνης σύζυγος ἐνὸς τοιούτου ἱατροῦ;»

Ἐγέλα ἐν μέσῳ εὐτυχῶν δακρύων... Ἠρραβωνίσθημεν. Ἡ τύχη κατόπιν ἠθέλησε νὰ μὲ εὐνοήσῃ. Μετὰ τινὰς ἡμέρας προσκληθεὶς πάλιν εἰς παιδίον καὶ τοῦτο βαρέως πάσχων ἐκ διφθερίτιδος, ἠτύχησα νὰ τὸ σώσω. Τοῦτο ἐπῆρκεσεν ἵνα ἀποκτήσω φήμην καλὴν. Ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου, τοῦ πρώτου μου πάσχοντος, μετῴκησεν μετ' οὐ πολὺ παρ' ἐμοί, ἵνα ἐπιμελῇται τῶν κατ' οἶκον, ἄχρις οὗ ἡ ἀγαπητὴ μου Μαρία ἐγένετο σύζυγός μου, ὅτε βραδύτερον ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν περίθαλψιν τοῦ πρωτοτόκου θυγατρίου μας, τῆς Μαρίας μας, ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὁποίου ἐδάκρυεν ἐκ χαρᾶς, ἀναμνηστικὴ τὴν μικρὰν της ξανθὴν Μαρρίαν, ἥτις μὲ ἀνέδειξεν ἱατρόν, καὶ ἥτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ εὐτυχοῦς ἰσοβίου θέσεως διὰ τὴν ἐγκαταληφθεῖσαν μητέρα.